ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΤΗΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΒΛΑΣΙΟΥ ΣΚΟΡΔΕΛΗ, π. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΑΜΑΡΙΟΥ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων ἐν Φιλιππουπόλει, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΡΩΣΗ, Καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς ἐν Ἀρσακείῳ κλπ.

ΥΠΟ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Πρώην διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου.

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Ἀναγνωστοπούλου ἀριθ. 16.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ ΔΡ. 6. ΕΝ ΤΗΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΙ ΦΡ. ΧΡΥΣΑ 7

Ἀριθ. 18 **Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Νοεμβρίου** **1892.**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Περὶ ἑνός, οὗ ἐστιν ἡμῖν τὰ μάλιστα χρεία.—Καὶ πάλιν πόλεμος κατὰ τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας.—Σύνδεσμος διδασκάλων ἐν Ἀθήναις.—Ἡ σπουδαιότης τῆς «Ἐκπαιδεύσεως» ὡς φύλλου τῶν Δημοδιδασκάλων.

ΠΕΡΙ ΕΝΟΣ, ΟΥ ΕΣΤΙΝ ΗΜΙΝ ΤΑ ΜΑΛΙΣΤΑ ΧΡΕΙΑ

(Συνέχ. ἰδὲ φύλλον 15)

Ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ἀρίστου ἀκαδημαϊκοῦ διδασκαλείου ἐν Γερμανίᾳ, ὅπερ πάντες ἀναγνωρίζουσι ὡς τοιοῦτον, οὐδεὶς δὲ ἠδυνήθη ἐκ τοῦ διοργανισμοῦ αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον οὐδὲ κεραίαν νὰ ἀναιρέσῃ, ὑπῆρξεν ὁ Κάρολος Στόυ, καθηγητὴς τῆς παιδαγωγικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἰένης, γεννηθεὶς τῇ 22 Ἰανουαρίου 1815 καὶ ἀποθανὼν τῇ 23 Ἰανουαρίου 1885. Ἐπὶ 46 εἰργάσθη ἀνενδότως ὁ μεγαλοφυὴς οὗτος ἀνὴρ εἰς τὴν διατύπωσιν καὶ ἐφαρμογὴν συστήματος πρὸς παιδαγωγικὴν μόρφωσιν τῶν διδασκάλων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἀπέβη δὲ διὰ τοῦτο εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος ἀποδείξας καὶ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς ὅτι καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεω. ἔχουσι ἀνάγκην παιδαγωγικῆς μορφώσεως καὶ κατισχύσας διὰ τῆς ἐπιμονῆς του καὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς μεγάλης τοῦ σχολείου του πάσης προλήψεως καὶ ἀντιπράξεως. Τὴν ἰδέαν του περὶ ἱδρύσεως ἀκαδημαϊκῶν Διδασκαλείων προέτεινε καὶ εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ συνέδριον τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπείας ἐν ἔτει 1874 καὶ εἰς τὸ ἐν Βόννῃ ἐν ἔτει 1876 καὶ εἰς τὸ ἐν Βρυξέλαις ἐν ἔτει 1884 διεθνὲς συνέδριον τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ ἐν ἔτει 1884 ἐπ' ἴσης συγκροτηθὲν διεθνὲς συνέδριον τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Stoy σχηματισθεῖσα καὶ καθαρθεῖσα ἐν τῇ ἐργασίᾳ 46 ἐτῶν ἀποβαίνει σπουδαιοτάτη καὶ διὰ τοῦτο μεταφράζομεν αὐτὴν ὡς διετυπώθη ἐν τῷ ἐν Βόννῃ παιδαγωγικῷ συνεδρίῳ ἔχουσαν ὡς ἑξῆς.

Ἡ *παιδαγωγικὴ μόρφωσις τῶν διδασκάλων τῆς μέσης Ἐκπαιδεύσεως.*

Θέσις 1. Ἡ παιδαγωγικὴ μόρφωσις τῶν ἀποδυομένων εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἑλληνοδιδασκάλου καὶ καθηγητοῦ εἶναι ὡς πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ πολλαχῶς ἐλλιπής, καὶ ἀνάγκη νὰ ληφθῇ σύντονος φροντὶς πρὸς θεραπείαν κακῶν λυμαινομένων τὴν ἐκπαίδευσιν.

Θέσις 2. Αἱ ἐλλείψεις αὗται φαίνονται ἄλλαι μὲν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ἄλλαι δὲ ἐν τῇ συμπεριφορᾷ τοῦ διδασκάλου πρὸς τοὺς μαθητὰς πρὸς διατήρησιν τῆς πειθαρχίας καὶ πρὸς ἀνατροφὴν αὐτῶν.

Θέσις 3. Αἱ ἐλλείψεις ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀναφέρονται ὄχι τόσον εἰς τὴν διάταξιν τῆς ὕλης κατὰ τάξεις, οἵαν κανονίζουσιν αὐτὴν τὰ Β. Διατάγματα καὶ ἡ παράδοσις, ὅσον μάλιστα εἰς τὴν μέθοδον καὶ τέχνην, ἣν ἀκολουθεῖ ἕκαστος διδάσκαλος διδάσκων.

Θέσις 4. Αὐταὶ αἱ μεθοδικαὶ ἐλλείψεις φαίνονται πανταχοῦ καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Γερμανικῆς, Γαλλικῆς καὶ Ἀγγλικῆς καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας, ὡς καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν. Αἱ ἐλλείψεις αὗται εἶναι χονδρὰ παραγνώρισις τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τῶν μαθητῶν ἑκάστης ἡλικίας καὶ τάξεως καθόλου ὡς καὶ ἰδίᾳ τῆς φύσεως ἑκάστου μαθητοῦ.

Θέσις 5. Αὐτὰ τὰ σφάλματα δὲν προέρχονται τόσον ἐκ τοῦ μεγαλειτέρου ἢ μικροτέρου σωροῦ εἰδικῶν γνώσεων τῶν διδασκάλων, ὅσον πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἐλλείψεως πάσης ἐπεξεργασίας τῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἀκροάσεων, δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν μέσων τῆς

διδασκαλίας ὡς καὶ τῆς φύσεως τοῦ μαθητοῦ καὶ τρίτον ἐκ τῆς ἐλλείψεως παιδαγωγικῆς πρακτικῆς διδασκαλίας τοιαύτης, καθ' ἣν ὁ ἀσκούμενος νὰ μάθῃ νὰ παρατηρῇ καὶ νὰ κρίνῃ τὰ παρ' ἑαυτοῦ γινόμενα.

Θέσις 6. Ἀλλὰ καὶ τὰ σφάλματα εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ εἰς τὴν μεταχείρισιν τῶν μαθητῶν ἐνταῦθα ἔχουσι τὴν πηγήν των μάλιστα εἰς τὴν παιδαγωγικὴν ἀμάθειαν τῶν διδασκάλων, οἵτινες δὲν ἠξεύρουσι πόθεν νὰ ἀρχίσουν καὶ ποῦ νὰ τελειώσουν, ἀλλὰ διδάσκουσιν ἀφιέμενοι εἰς τὴν τύχην καὶ εἰς τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων.

Θέσις 7. Κατὰ ταῦτα πρέπει τρία πράγματα πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐλλείψεων τούτων νὰ γίνωσι. Τοῦ λοιποῦ εἰς τοὺς μέλλοντας διδασκάλους τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ δοθῇ εὐκαιρία.

α') καθόλου μὲν νὰ ἐπεξεργάζωνται καὶ νὰ χρησιμοποιῶσι τὰ διδασκόμενα ἐν τῷ πανεπιστημίῳ μαθήματα.

β') ἰδίᾳ δὲ νὰ φωτισθῶσι εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον, ὅπερ θὰ ἀσκήσωσι.

καὶ γ') νὰ ἀσκηθῶσι καὶ πρακτικῶς εἰς τοῦτο, ὥστε οὐ μόνον νὰ ἠξεύρωσι τί ἐστι ὀρθόν, ἀλλὰ καὶ νὰ δύνανται τοῦτο νὰ πράττωσι.

Θέσις 8. Καὶ ἡ μὲν ἐμβριθὴς τῶν ἐπιστημονικῶν μαθημάτων ἐπεξεργασία πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὰ εἰδικὰ φροντιστήρια, ὧν αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ σκοπός.

Θέσις 9. Ἡ δὲ παιδαγωγικὴ μόρφωσις κτᾶται οὐχὶ διὰ τῆς ἀνακοινώσεως εἰδικῶν κανονισμῶν, διαταγμάτων, ὁδηγιῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς ὅλον τι πλῆρες παιδαγωγικῶν γνώσεων συνδεομένων πρὸς ἀλλήλας, ὡς εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἡ παιδαγωγική.

Θέσις 10. Πρὸς παιδαγωγικὴν μόρφωσιν ἀπαιτοῦνται.

α') Διδασκαλία τῆς παιδαγωγικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας καὶ μεθοδολογίας, διδασκαλία τῆς φιλοσοφικῆς παιδαγωγικῆς, τῆς ἱστορικῆς καὶ τῆς γυμνασιακῆς.

β') Ἐπεξεργασία τῶν μαθημάτων τούτων διὰ πραγματειῶν ἰδίων καὶ διὰ συζητήσεων.

γ') Συμπλήρωσις καὶ διασάφησις τῶν διδασκομένων παιδαγωγικῶν μαθημάτων διὰ πρακτικῆς διδασκαλίας.

Θέσις 11. Ἡ διδασκαλία τῶν παιδαγωγικῶν ἐπιστημῶν ἀνήκει εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἀπαιτεῖ ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἴδιον καθηγητὴν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ.

Θέσις 12. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρακτικὴ ἄσκησις τῶν διδασκάλων, ἥτις εἶναι ἀπόρροια τῆς θεωρητικῆς διδασκαλίας, πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἀκαδημαϊκῶν σπουδῶν τῶν φοιτητῶν, ὡς γίνεται ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐν ἄλλαις σχολαῖς π.χ. ἐν τῇ ἰατρικῇ καὶ θεολογικῇ.

Θέσις 13. Ἡ γνώμη ὅτι τοιαῦται ἀσκήσεις δύνανται νὰ γίνωσιν ἐν τοῖς εἰδικοῖς φροντιστηρίοις τῆς ἱστορίας, τῆς φιλολογίας, τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν εἶναι ἀποδοκιμαστέα· διότι οὕτω ἐπέρχεται εἰς ἀμφότερα βλάβη.

Θέσις 14. Πρὸς πρακτικὴν παιδαγωγικὴν διδασκαλίαν φωτιζομένην ὑπὸ τῆς θεωρίας ἀπαιτεῖται·

α') ἄσκησις τῶν δοκίμων εἰς συνεχῆ διδασκαλίαν πολλῶν μαθημάτων.

β') ἀκριβὴς προπαρασκευὴ τῆς διδασκαλίας στηριζομένη εἰς ὡρισμένας διδακτικὰς ἀρχάς.

γ') ἐπεξεργασία τῆς ἰδίας καὶ ξένης διδασκαλίας καὶ ἐπιστημονικὴ αὐτῆς κρίσις.

ΣΗΜ. Ὅταν αἱ ὁδηγίαι πρὸς τὴν ὀρθὴν ἄσκησιν τοῦ διδασκαλικοῦ ἔργου περιορίζωνται εἴς τινας δοκιμαστικὰς διδασκαλίας ἢ εἴς τινας ἐπισκέψεις τῆς διδασκαλίας ἄλλων δεδοκιμασμένων διδασκάλων, τότε οὐδὲν κατορθοῦται, μᾶλλον δὲ βλάβη παντοία γίνεται. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ δοκιμαστικοῦ ἔτους.

Θέσις 15. Αἱ ἀσκήσεις ἐν συνεχεῖ διδασκαλίᾳ κατὰ κανόνα πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ τὸ πέρας τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν καὶ μετὰ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις.

ΣΗΜ. Ὅταν ὑπάρχῃ ἔλλειψις διδασκάλων, ἢ δὲν δύνανται οἱ φοιτηταὶ νὰ διαμείνωσι δι' ἀπορίαν μακρότερον χρόνον ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, τότε δύναται νὰ γίνῃ ἐξαίρεσις.

Θέσις. 16. Ὡς κατάλληλος τόπος πρὸς ἄσκησιν τῶν διδασκάλων ἐν συνεχεῖ διδασκαλίᾳ δύναται νὰ θεωρηθῇ μόνον τὸ ἀκαδημαϊκὸν πρότυπον σχολεῖον, τὸ διευθυνόμενον ὑπ' ἀνδρὸς παιδαγωγικοῦ.

Θέσις 17. Τοῦ προτύπου τούτου σχολείου σκοπὸς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὄχι νὰ καταρτίσῃ διδασκάλους εἰδικοὺς διὰ τὴν μεθοδικὴν διδασκαλίαν ὡρισμένων μαθημάτων ἐν ὡρισμένοις σχολείοις, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον νὰ μορφώσῃ διδασκάλους παιδαγωγοὺς δηλ. νὰ παράσχῃ αὐτοῖς γενικὴν παιδαγωγικὴν μόρφωσιν, ὥστε οὗτοι νὰ εὐδοκιμήσωσιν ὁπουδήποτε κατόπιν καὶ ἂν διορισθῶσιν ὡς διδάσκαλοι.

Θέσις 18. Ἄριστον μέσον πρὸς ἀπόκτησιν τῆς γενικῆς παιδαγωγικῆς μορφώσεως ἀποβαίνει τὸ πρότυπον ἀκαδημαϊκὸν σχολεῖον,

α') ἐὰν ἔχῃ ὄχι τάξεις τινὰς μόνον σχολείου οἱουδήποτε, ἀλλ' εἶναι πλῆρες σχολεῖον μὲ πάσας αὐτοῦ τὰς τάξεις.

β') Ἐὰν ἐν τῷ προγράμματί του παρουσιάζῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλούστερα τὰ κοινὰ εἰς πᾶσαν μορφωτικὴν διδασκαλίαν στοιχεῖα.

γ') Ἐὰν κατορθώνῃ διὰ τῶν μαθητῶν, οὓς ἔχει νὰ διδάξῃ, νὰ ἐξαναγκάζῃ τοὺς ἀσκουμένους νὰ μεταβληθῶσι ῥιζικῶς εἰς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι καὶ

δ') Ἐὰν διευκολύνῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διδασκαλίας ὡς καὶ τῆς πειθαρχίας διὰ τῆς ἁπλότητος εἰς τὸ σκέπτεσθαι καὶ συναισθάνεσθαι.

Θέσις 19. Πάντες οἱ 4 οὗτοι ὅροι ἑνὸς καλοῦ σχολείου

ἀσκήσεων εὑρίσκονται πληρούμενοι λαμπρότατα εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον.

Θέσις 20. Ὑπὸ ἔποψιν πρακτικὴν πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐξάρωμεν

α') Ὅτι τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ὡς σχολεῖον ἀσκήσεων δὲν ἔχει τὰς δυσκολίας, ὅσας ἔχει πᾶν ἄλλο εἶδος σχολείου.

β') Ὅτι οἱ ἀρχάριοι διδάσκαλοι ἀσφαλέστερον ἐνταῦθα ἀποκτῶσι τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν μαθητῶν, ὥστε ἐν τῷ δημοτ. σχολείῳ ἔχουσιν οὗτοι σπουδαῖα βοηθήματα καὶ ἀσκοῦσι μείζονα δύναμιν ἢ ἐν ἄλλοις σχολείοις.

γ') ὅτι τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἀσκεῖ δύναμιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν διδασκάλων καὶ ἐνθουσιάζει αὐτούς, ὡς ἀποδεικνύει τοῦτο ἡ ἱστορία πολλῶν ἐπιφανῶν παιδαγωγῶν.

δ') ὅτι ἐν τῷ δημοτ. σχολείῳ δύνανται νὰ προπαιδευθῶσι διὰ τὸ ἔργον των καὶ οἱ διευθυνταὶ τῶν διδασκαλείων καὶ οἱ ἐπιθεωρηταὶ τῶν σχολείων.

Θέσις 21. Τὸ σχολεῖον τοῦτο τῶν ἀσκήσεων προτιμότερον παντὸς ἄλλου εἶναι νὰ ἱδρυθῇ ἐν τῇ πόλει, ἔνθα εἶναι καὶ τὸ πανεπιστήμιον καὶ τοῦτο καὶ χάριν τῆς παιδαγωγικῆς θεωρητικῆς μορφώσεως ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς ἄλλης ἐπιστημονικῆς παιδείας.

Θέσις 22. Κατὰ ταῦτα δύο εἶναι ἐκεῖνα τὰ σχολεῖα, ἃ πρόκειται νὰ ἐργασθῶσι εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς προπαρασκευῆς τῶν διδασκάλων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον, τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν φροντιστήριον.

Θέσις 23. Ἀμφότερα δὲ τὰ φροντιστήρια ταῦτα, ἃ καλοῦμεν μὲ ἓν ὄνομα ἀκαδημαϊκὸν ἢ ἀνώτερον Διδασκαλεῖον φυσικὸν ὅτι πρέπει νὰ διευθύνῃ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Θέσις 24. Ἡ ποικίλη αὕτη καὶ σπουδαιοτάτη ἐργασία πρὸς μόρφωσιν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν τῶν μελλόντων διδασκάλων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸν καθηγητὴν τῆς Παιδαγωγικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, ὅστις πρέπει πρὸς αὐτὸν καὶ μόνον τὸν σκοπὸν νὰ ἀφιερώσῃ σύμπασαν τὴν προσοχήν του καὶ τὴν δύναμίν του. »

Τοιαῦτα προέτεινεν ὁ ἀοίδιμος Stoy ἐν Βόννῃ, ἃ ἐγένοντο παρ' ὅλων ἀποδεκτά· διότι εἶναι ἀλήθειαι, ἃς πᾶς ἄνθρωπος ἐγκύψας ὁπωσδήποτε εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον συνορᾷ ὡς τοιαύτας. Ἡ βελτίωσις τῶν δημοτικῶν σχολείων γίνεται διὰ Διδασκαλείων τελείως λειτουργούντων καὶ ἡ βελτίωσις τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων θὰ γίνῃ διὰ Διδασκαλείου πανεπιστημιακοῦ λειτουργοῦντος συμφώνως πρὸς τὰς ἰδέας καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ μεγάλου παιδαγωγοῦ τῆς Γερμανίας Stoy. Ἂν τοῦτο γίνῃ, τότε θὰ ἐπέλθῃ εὐλογία καὶ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τελειότερον μορφούμενος δι' ἐπιστημονικῆς καὶ προσφόρου πρὸς τὴν ἑκάστοτε ἡλικίαν διδασκαλίας θὰ ἀποβῇ ὁ εὐγενέστατος λαὸς καὶ θὰ εὐδοκιμῇ καὶ ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ θὰ δυνηθῇ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον του, ὅπερ ἡ θεία πρόνοια ἔχει αὐτῷ ἀναθέσῃ ἀνέκαθεν, τὴν διάδοσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅστις εἶναι αὐτὸς ὁ ἀνθρωπισμός.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ

ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἡ μόρφωσις τῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν θεωρεῖται πανταχοῦ ὡς ζωτικὸν ζήτημα ἑκάστου ἔθνους καὶ ἡ πολιτεία αὐτὴ ἀναλαμβάνει τὴν τελειοτέραν αὐτῶν παρασκευὴν ἱδρύουσα εἰδικὰ ἐκπαιδευτήρια, ἃ καλοῦνται Διδασκαλεῖα. Ἑπόμενον δὲ ἦτο καὶ παρ' ἡμῖν νὰ μεριμνήσῃ ἡ πολιτεία περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἔργου τῆς μορφώσεως καλῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν. Καὶ διὰ μὲν τὴν μόρφωσιν τῶν διδασκάλων διατηρεῖ τέσσαρα Διδασκαλεῖα ἐν διαφόροις τῆς Ἑλλάδος πόλεσι· πρὸς μόρφωσιν ὅμως διδασκαλισσῶν δὲν διατηρεῖ μὲν ἴδια Διδασκαλεῖα, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ τὰ ὑπὸ τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας ἱδρυμένα, ἥτις ἀποκλειστικῶς τὴν μόρφωσιν τῶν γυναικῶν καθ' ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἐπιδιώκουσα ἐδέχθη προθύμως ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς πολιτείας γινομένη αὐτῆς ὄργανον καὶ ἐφαρμόζουσα πρόγραμμα κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐγκρινόμενον. Ἡ Ἑταιρεία αὕτη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἵδρυσε καὶ διατηρεῖ Διδασκαλεῖα θηλέων ἐν Ἀθήναις, ἐν Πάτραις καὶ μέχρι παρελθόντος 7βρίου καὶ ἐν Κερκύρᾳ, ὅπερ ἠναγκάσθη νὰ διαλύσῃ· διότι οἱ πόροι αὐτῆς δὲν ἐξήρκουν εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τῶν τριῶν Διδασκαλείων, ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο ἢ δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπικουρίαν παρέχουσα τὴν κατ' ἔτος διδομένην εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἐπιχορήγησιν. Ἡ διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς αὐτῆς Φιλεκπαιτικῆς ἑταιρείας ἐνεργεῖται ὑπὸ 12μελοῦς συμβουλίου ἀπαρτιζομένου ἐκ τῶν εὐδοκιμωτέρων ἀνδρῶν τῶν ἡμετέρων χρόνων κατά τε τὴν παιδείαν καὶ κατὰ τὸν ἀκραιφνῆ αὐτῶν ζῆλον πρὸς ὀρθὴν μόρφωσιν τῶν γυναικῶν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ συμβούλιον τοῦτο ἐκλέγεται κατὰ τριετίαν, ὑποβάλλει κατ' ἔτος προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμὸν εἰς τοὺς ἑταίρους, ὃν δημοσιεύει ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ πρὸς γνῶσιν παντὸς ἐνδιαφερομένου εἰς τὴν γυναικείαν ἐκπαίδευσιν,

Οἱ σήμερον δὲ ἀπαρτίζοντες τὸ Συμβούλιον εἶναι Νικηφόρος Καλογερᾶς, π. ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, Κ. Σημαντήρας, πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, Χατζημιχάλης, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, Ἀθ. Βαλαβάνης, πρ. γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ βουλευτὴς Γορτυνίας, Ἀλ. Ἀντωνιάδης, ἀρχίατρος, Ἄγγελος Σῖμος γενικὸς κεντρικὸς ταμίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, Ἰω. Μπότασις π. βουλευτής, Χριστομάνος, ταμίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, Δ. Τσαουσόπουλος, κτηματίας, Δ. Ζαχαρίας μεγαλέμπορος. Θ. Κετσέας, ἐλεγκτὴς ἐν τῷ ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ. Ἐὰν δὲ ἀνατρέξωμεν καὶ εἰς τὸ παρελθὸν θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ἀρσακείου ἑκάστοτε ἀπετελεῖτο ὡσαύτως ὑπὸ τῶν ἐξοχωτέρων ἀνδρῶν, ὧν τὰ ὀνόματα θὰ ὦσι πάντοτε σεβαστὰ διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς συστάσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐργασίας. Δικαίως ἄρα πᾶσα Κυβέρνησις τοῦ τόπου ἐθεώρησεν ἀξίαν πασης ἐμπιστοσύνης τὴν Φιλευκπαιδευτικὴν ἑταιρείαν καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὴν τὴν μόρφωσιν διδασκαλισσῶν μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Ἑταιρεία ὑπὸ ἀκραιφνῶν αἰσθημάτων πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ ἔργου ἐμπνεομένη θὰ ἐμερίμνα σπουδαίως περὶ τελειοτέρας μορφώσεως τῶν γυναικῶν, ἀφ' οὗ μάλιστα ἡ Ἑταιρεία προσεφέρετο νὰ ἐκτελῇ τὰ ἑκάστοτε ὑπὸ τῆς πολιτείας διατασσόμενα, προθύμως συντρέχουσα τὴν Κυβέρνησιν καὶ συνεργαζομένη μετ' εἰλικρινείας πρὸς τὸν μέγαν σκοπόν, ὃν ἐπιδιώκει. Αἱ σχέσεις πάντοτε Κυβερνήσεως καὶ Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας ὑπῆρξαν ὁμαλώταται καὶ οἱ ἑκάστοτε Ὑπουργοὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐδράττοντο πάσης εὐκαιρίας νὰ ἐπαινῶσι καὶ νὰ ἐκφράζωσι τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὸ συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας δι' ὅσα ὄντως μεγάλα ἔργα κατώρθωσεν. Ἀπό τινος χρόνου ὅμως παρατηρεῖται ὅτι αἱ φιλικαὶ αὗται σχέσεις ἐψυχράνθησάν πως καὶ τοῦτο συμπίπτει, ὁσάκις ἔλθῃ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτ. σχολείων ὁ κ. Χ. Παπαμάρκου. Ἐπειδὴ δὲ δι; ἔχει ἀναρρηθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ἔχομεν καὶ δύο κατὰ τῶν σχολείων τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας πολέμους. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ὅστις ἐξερράγη ἐν ἔτει 1888 καὶ διήρκεσεν ὅσον καὶ ἡ τμηματαρχία τοῦ κ. Παπαμάρκου εἶναι κατὰ τοῦτο ἀξιοσημείωτος ὅτι ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ δημοσιευθέντι διὰ τοῦ τύπου καὶ φέροντι δυστυχῶς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑπάρχουσι κατὰ τοῦ προγράμματος καὶ τῶν μαθητριῶν τοῦ σχολείου ὕβρεις, περὶ ὧν ἀμφιβάλλομεν, ἂν τὰ ἀρχεῖα τῶν Ὑπουργείων ἔχωσι νὰ ἐπιδείξωσι καὶ δεύτερον ὅμοιον ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ βασιλείου. Κατὰ τῶν αἰτιάσεων τούτων ἀπήντησε διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ διὰ τῆς πρᾳείας, ἀλλ' ἀμειλίκτου λογικῆς τοῦ ὑπουργικοῦ ἐγγράφου ἀναλύσεως ὁ γηραιὸς ἐπόπτης τοῦ Ἀρσακείου κ. Γ. Βιώνης, ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἀκροπόλει», κατόπιν δὲ καὶ ὁ διδασκαλικὸς σύλλογος, ὡς καὶ ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία διὰ τῆς ἐπιτροπείας τῶν εἰδικῶν περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἀνδρῶν, οἵτινες οὐ μόνον ἀπέκρουσαν ὡς ἀβασίμους τὰς αἰτιάσεις κατὰ τοῦ μεγάλου τούτου ἐκπαιδευτηρίου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλ' ἀπέδειξαν ὅτι τὸ Διδασκαλεῖον τῶν θηλέων, οἷον ἡ τότε Κυβέρνησις ἤθελε νὰ ἱδρύσῃ, ἦτο παραμόρφωσις Διδασκαλείου καὶ ἐστερημένον πάσης ἐπιστημονικῆς καὶ πρακτικῆς βάσεως. Πρβλ. Γνῶμαι Διδασκαλικοῦ συλλόγου σελ. 82–89 Κατόπιν τῆς τοιαύτης τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου αὐθορμήτου ἐξεγέρσεως διὰ τὴν ἀδικίαν τὴν προσγινομένην εἰς καθίδρυμα, ὅπερ εἶναι τὸ καύχημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅμοιον τοῦ ὁποίου δυστυχῶς οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ ἐπιδείξωμεν ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐννοήσας ὅτι εἶχε πέρα τοῦ δέοντος προχωρήσῃ παραπεισθεὶς ὑπὸ τοῦ τμηματάρχου σιωπηλῶς ἔστειλεν εἰς κόρακας τὰ ἴδιά του μέτρα καὶ ἀφῆκε σιωπηλῶς τὰ πράγματα νὰ τρέχωσι τὴν παλαιάν των πορείαν. Κατόπιν τῆς γενικῆς τότε ἀποδοκιμασίας διὰ τὰ κατὰ τῶν Διδασκαλείων τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας ἐνεργηθέντα ἐνόμιζέ τις ὅτι οὐδεὶς πλέον τῶν κκ. Ὑπουργῶν θὰ εἶχε τὴν ὄρεξιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν ἄχαριν καὶ ἀντεθνικὸν αὐτὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Ἀρσακείου. Ἀλλὰ πόσον ἀπατῶνται οἱ μὴ γινώσκοντες τί εἶναι Παπαμάρκου! Διδάσκαλος ἐκ τῶν ἐμπίστων αὐτῷ ἐπανελάμβανε μίαν ἡμέραν τί πρὸς αὐτὸν διηγήθη ὁ κύριος οὗτος περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας του καὶ τῆς εὐδοκιμήσεώς του ἐν τῷ βίῳ, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ εὐδοκίμησις ἡ καταστροφὴ τῶν σχολείων καὶ ἡ τυφλὴ ὑποταγὴ εἰς τὰ κελεύσματα τῆς φατρίας παρὰ τὸ δίκαιον, παρὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ἐγώ, εἶπεν, ὅταν αἰσθάνωμαι ὅτι δὲν ἔχω δύναμιν, σιγῶ, ἕρπω, προσκυνῶ καὶ ἐξακολουθῶ ὑποκρινόμενος μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐννοήσω ὅτι ἔχω τὴν δύναμιν. Τότε ἐπιπίπτω λάβρος καὶ καταστρέφω τὸν ἐχθρόν μου. Φιλῶ τὸ χέρι, διότι δὲν δύναμαι νὰ τὸ δαγκάσω. Ἀλλ' ὅταν δύναμαι νὰ πράξω τὸ ἐναντίον πράττω τοῦτο, χωρὶς νὰ ἐρωτήσω κάνένα. Αὐτὸ εἶναι τὸ δόγμα τῆς νέας

πολιτικῆς, ἥτις διέπει σήμερον τὴν Ἑλλάδα. Πᾶς τυχοδιώκτης, ὃν ὡς ἰδιώτην παρέρχεταί τις χωρὶς κἂν νὰ τὸν προσβλέψῃ, διότι οὐδεμίαν πρὸς αὐτὸν ἀναγνωρίζει ἀρετήν, εὐθὺς ὡς περιβληθῇ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν νομίζει ὅτι πρέπει νὰ καταστρέψῃ διὰ τῆς ἐξουσίας, ἣν ἐνεπιστεύθη αὐτῷ ἡ πολιτεία, πάντας τοὺς ἀνθρώπους, μεθ' ὧν εὑρίσκεται εἰς διαφωνιαν ἢ οἵτινες δὲν ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς νομίζει πρεπόντως ὡς ἰδιώτην, ἢ οἵτινες δὲν παρέσχον αὐτῷ ὠφελείας, ἃς ῥητῶς παρ' αὐτῶν ἐζήτησεν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἐννοηθῶσιν ὅτι ἐκδικοῦσιν ἀτομικὰ πάθη ἢ ὅτι ὑπηρετοῦσιν ἰδιοτελεῖς αὐτῶν σκοποὺς ἀνάγουσι τὰ ζητήματα εἰς γενικωτέρας ἀρχὰς καὶ ὡς τοιαῦτα εἰσάγουσιν εἰς τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν, οἵτινες ἀπροπαράσκευοι ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ἔργον των καὶ μὴ ἀφίνοντες τὸν νοῦν των νὰ λειτουργήσῃ πρὸς ἔλεγχον τῶν προτεινομένων ἀνεξετάστως ὑπογράφουσιν ὅτι πρὸς αὐτοὺς ὑποβάλλεται καὶ οὕτω βλέπομεν τὴν κωμῳδίαν αὐτὴν παιζομένην πρὸς καταισχύνην καὶ ἐμπαιγμὸν τῶν ὑψηλοτέρων ἀξιωμάτων τῆς πολιτείας.

Διὰ τί τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας καταφέρεται τοσοῦτον ἀστόργως κατὰ τοῦ Ἐθνικοῦ καθιδρύματος, ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχομεν ἄλλο δυστυχῶς οὔτε κατὰ τὴν διοίκησιν οὔτε κατὰ τὴν τελειότητα τῆς ἐν αὐτῷ γινομένης πνευματικῆς ἐργασίας; Ἀναγνῶστα, μὴ ζήτει ὑψηλότερα πράγματα! Ἀναζήτησε καὶ ἴδῳ τὴν ἰδιοτέλειαν. Ἄκουσε δὲ καὶ φρίξε. Διότι τὸ συμβούλιον τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας δὲν ἐδέχθη ἐν ἔτει 1882 τὸν κ. Παπαμάρκου ἐν Κερκύρᾳ τότε ὄντα ὡς Διευθυντὴν τοῦ Διδασκαλείου Ἑπτανήσου ὡς διδάσκαλον ἐπὶ ἐπιμισθίῳ τοῦ Διδασκαλείου τῶν θηλέων τοῦ διατηρουμένου ἐκεῖ ὑπὸ τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας. Ἐρευνήσαντες περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐμάθομεν ὅτι ἡ φιλεκπαιδ. ἑταιρεία μὴ γινώσκουσα τότε καλῶς τὸν κ. Παπαμάρκου καὶ νομίζουσα ὅτι εἶναι δύναμις παιδαγωγική, ἣν εἶχε καθῆκον νὰ χρησιμοποιήσῃ ὑπὲρ τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἐκπαιδευτηρίων της, ἀπετάθη πρὸς αὐτὸν καὶ παρεκάλεσε νὰ ἀναλάβῃ ἐν αὐτοῖς διδασκαλίαν. Καὶ ἐδέχθη μὲν ὁ κ. Παπαμάρκου τὴν πρόσκλησιν, ἀλλὰ κερδοσκοπήσας ἐπὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Συμβουλίου νὰ προσλάβῃ αὐτὸν διδάσκαλον ἐζήτει κολοσσιαῖον μισθόν. Το συμβούλιον ἀπέστειλεν ἕνα τῶν συμβούλων ἐκεῖ, τὸν κ. Ἀθ. Βαλαβάνην, ὅστις εὗρε τοσοῦτον προπετεῖς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κ. Παπαμάρκου, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ πᾶσαν πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης διαπραγμάτευσιν καὶ ἐπανῆλθεν ἄπρακτος εἰς Ἀθήνας, τὸ δὲ Συμβούλιον τοῦ Ἀρσακείου καλῶς ποιοῦν ἀνέθεσε τὴν διδασκαλίαν τῶν Παιδαγωγικῶν εἰς τὸν κ. Στ. Ῥώσην κατὰ πρῶτον, εἶτα δὲ εἰς τὸν κ. Σακελλαρόπουλον, διευθυντὴν τοῦ ἐκεῖ Διδασκαλείου. Δὲν βλέπομεν κατὰ τί πταίει τὸ Συμβούλιον ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, ὥστε νὰ κηρύσσεται τοσοῦτον ἐπισήμως πόλεμος κατὰ τῶν σχολείων τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας; Ἂν ὑπάρχῃ ἄνθρωπος, ὅστις δικαιοῦται νὰ ἔχῃ δίκαιον παράπονον κατὰ τοῦ συμβουλίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας εἶμαι ἐγώ· διότι ἐν ᾧ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, παραγνωρίζον τὰς ἐργασίας μου ὑπὲρ τῆς δημοτ. ἐκπαιδεύσεως, ἃς πάντες ἀναγνωρίζουσι, μὲ ἐστέρησε τῆς θέσεώς μου τῆς ἐν τῷ Διδασκαλείῳ, διότι ἔβλεπεν ὅτι ἐγὼ τὴν τελειοτέραν ἐκπαίδευσιν τῶν διδασκάλων καὶ ταύτην μόνον ἔχων ὑπ' ὄψιν δὲν ἠδυνάμην νὰ χρησιμεύσω ὡς ὄργανον φατρίας, ὅπως οὐδέποτε ἐν τῷ βίῳ μου ἐγενόμην τοιοῦτος· διότι ἐγὼ ἓν κόμμα καὶ μίαν ἰδέαν λατρεύω τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν διαφωτισμὸν τοῦ λαοῦ, ἵνα γνωρίζῃ τοὺς ἀγύρτας καὶ λαοπλάνους· ἐν ᾧ ἠξεύρει ὅτι οὔτε σύνταξιν ἔχω οὔτε ἄλλον πόρον ζωῆς, γινώσκει δὲ ἐξ ἰδίας πείρας πόσον εὐόρκως ἐξεπλήρωσα τὸ καθῆκόν μου καὶ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Φιλεκπαιδ. ἑταιρείας καὶ πανταχοῦ, ὅπου καὶ ἂν ὑπηρέτησα εἴτε ἐν Ἑλλάδι εἴτε ἐν Γερμανίᾳ, εἴτε ἐν τῷ ἔξω Ἑλληνισμῷ, ἐν τούτοις οὐδὲ μίαν ὥραν διδασκαλίας εὐηρεστήθη νὰ ἀναθέσῃ καὶ εἰς ἐμέ, συμπράττον οὕτω ἐμμέσως εἰς τὴν ἐμπαθῆ φατρίαν τὴν λυμαινομένην τὴν δημοσίαν διοίκησιν. Ἀλλὰ τὸ δίκαιον τοῦτο παράπονον, ὃ λέγω καὶ δημοσίᾳ, δὲν μὲ κάμνει νὰ ἀντιστρατευθῶ κατὰ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἑταιρείας, ἃς κρίνω παντὸς ἐπαίνου ἀνωτέρας τοὐλάχιστον ἀνωτέρας τῶν ἐργασιῶν ἀναλόγων καθιδρυμάτων συντηρουμένων καὶ διοικουμένων ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ ἑταιρεία δὲν εἶναι ἰδιωτικὸν καθίδρυμα, ὅπως πολλαχοῦ παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσι τοιαῦτα, εἶναι ἵδρυμα ἀνῆκον εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἐνδιαφέρον ὅλους. Δὲν ἐπιδιώκει οὐδένα χρηματιστικὸν σκοπόν, μάλιστα δαπανᾷ ἐκ τῶν ἰδίων ἑαυτῆς χρημάτων πρὸς τελειοτέραν μόρφωσιν τῶν γυναικῶν, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν μεγαλειτέραν ἐγγύησιν περὶ τῆς τελείας καὶ ἀνοθεύτου ἐργασίας τῶν σχολείων της.

Καὶ οἱ κύριοι σύμβουλοι τοῦ Ἀρσακείου πρέπει νὰ μάθωσιν, ἂν δὲν γινώσκουσι τοῦτο, καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ κοινωνία σύμπασα

ὅτι τὰ καθιδρύματα καὶ ἡ περιουσία τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας δὲν ἀνήκουσιν εἰς πρόσωπα, οἱαδήποτε ὀνόματα καὶ ἂν φέρωσιν, οἱαδήποτε ἀξιώματα καὶ ἂν εἶναι περιβεβλημένα, οὐδὲ δύναταί ποτε νὰ ἐπιτραπῇ αὐτοῖς νὰ διαχειρίζωνται κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ πρόσωπα καὶ πράγματα. Διὰ τοῦτο ἔχουσι καθῆκον πάντες οἱ πολῖται, μάλιστα δὲ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐὰν νομίζῃ ὅτι γίνεταί τι εἴτε πρὸς τὴν διδασκαλίαν εἴτε πρὸς τὸν σχολικὸν βίον τῶν μαθητριῶν προσκρουον εἰς τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς διδακτικῆς νὰ ἐπεμβαίνῃ καὶ νὰ ζητῇ τὴν ἄμεσον τῶν κακῶν ἄρσιν. Ἐν ὅσῳ ὅμως τὰ πράγματα βαίνουσι καλῶς, ἐν ὅσῳ τὰ σχολεῖα τῆς φιλεκπαιδ. ἑταιρείας παρουσιάζουσι πλεονεκτήματα, ἃ δυστυχῶς τὰ δημόσια σχολεῖα δὲν ἔχουσι, νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται καθῆκον μάλιστα εἰς τοὺς καθηκόντας εἰς τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα, ὅπου δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχωσι ταπεινὰ πάθη καὶ ἐγωϊστικαὶ σκέψεις, ὅπου νοῦς εὐρὺς καὶ διαυγὴς πρέπει νὰ ἐφορᾷ καὶ νὰ κυβερνᾷ πρὸς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς πολιτείας τὰ πάντα, νὰ μὴ διαταράττωσι τὴν λειτουργίαν τῶν σχολείων. Ἐν ὅσῳ δὲν γίνεται τοῦτο, ἐν ὅσῳ βλέπομεν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας λαμβάνον μάλιστα θέσιν ἐχθρικὴν πρὸς τὸ ἐθνικὸν ἐκπαιδευτήριον τῶν γυναικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, πολὺ φοβούμεθα μὴ συμβαίνει ἐνταῦθα τὸ τῆς γαλῆς τοῦ Αἰσώπου, ἥτις θέλουσα νὰ φάγῃ τὴν ῥίνην τοῦ χαλκέως, ἔφαγε τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς γλῶσσαν.

Ἐὰν δὲ τοιαῦτα περὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς Φιλεκπαιδ. ἑταιρείας λέγωμεν, τοῦτο δὲν θὰ εἴπῃ ὅτι εἴμεθα καθ' ὁλοκληρίαν σύμφωνοι πρὸς τὰ γινόμενα ἐν αὐτοῖς. Καὶ ὡς πρὸς τὸν διοργανισμὸν τῶν σχολείων καὶ ὡς πρὸς τὸ πρόγραμμα τῶν σχολείων καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἔχομεν ἰδίαν γνώμην, ἣν θεωροῦμεν καθῆκον νὰ ἐκθέσωμεν καὶ δημοσίᾳ. Ἔχομεν δὲ πεποίθησιν εἰς τὴν ἀμφιλαφῆ παιδείαν τῶν διεπόντων τὰ τῆς ἑταιρείας καὶ εἰς τὸν ἐνθουσιώδη αὐτῶν ζῆλον νὰ εἰσάγωσιν εἰς τὰ σχολεῖα αὐτῆς πᾶσαν βελτίωσιν ὅτι ἂν πεισθῶσιν ὅτι τὰ προτεινόμενα εἶναι ἀνώτερα τῶν καθεστώτων, εὐθὺς θὰ ἀποδεχθῶσι καὶ θὰ εἰσαγάγωσι ταῦτα. Τὸ Ἀρσάκειον, ἐν ᾧ ἄλλα σχολεῖα καὶ ἐκπαιδευτήρια ἦλθον καὶ παρῆλθον, αὐτὸ ἵσταται ἀκλόνητον καὶ θὰ ἵσταται, καὶ θὰ χωρῇ εἰς τὰ πρόσω, φάρος περιφανὴς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐν ὅσῳ διατηρεῖ καὶ καλλιεργεῖ τὴν ὑψηλήν, τὴν εὐγενῆ ἰδέαν τῆς μορφώσεως τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν, καὶ ἐν ὅσῳ οἱ κατέχοντες τὰ ὕψιστα ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀξιώματα ἄνευ οὐδενὸς συμφέροντος ἀναλαμβάνουσι προθύμως νὰ προσφέρωσι τὸν πολύτιμον αὐτοῖς χρόνον εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ καθιδρύματος. Αἱ ἐπερχόμεναι γενεαί, αἵτινες μὴ σκοτιζόμεναι ὑπὸ προσωπικῶν λόγων καὶ παθῶν θὰ σκέπτωνται καλλίτερον καὶ θὰ ἐκτιμῶσι περισσότερον τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐκπαιδευτηρίων, ἀναγινώσκουσαι τὰ ὀνόματα τῶν συμβούλων, ἃ κατὰ καλὸν ἔθιμον ἀναγράφωνται ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων στηλῶν κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, θὰ αἰσθάνωνται εὐγνωμοσύνην εἰς τὰς καρδίας των καὶ ἐν κατανύξει ψυχῆς θὰ δέωνται τοῦ Θεοῦ νὰ ἀναπαύσῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἐργασθέντων ὑπὲρ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τοῦ ἔθνους.

Ἂν ἡ μόρφωσις καλῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν εἶναι ὕψιστον καθῆκον τῆς πολιτείας, ἡ ἀνάθεσις τοῦ ὑψίστου τούτου καθήκοντος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μόρφωσιν διδασκαλισσῶν, εἰς ἑταιρείαν διοικουμένην ὑπὸ τῶν δοκιμωτάτων ἀνδρῶν τῆς πολιτείας, τῶν ἀφιλοκερδῶς, τῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμοιβῆς ἐργαζομένων εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔργον, δὲν εἶναι ἀπαλλοτρίωσις τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἰδιάζουσα μέριμνα πρὸς τελειοτέραν ἐργασίαν. Ἀπαλλοτρίωσις πραγματικὴ τοῦ καθήκοντος τούτου, ὅπερ πρέπει δεόντως νὰ ἐκτιμηθῇ καὶ κατακριθῇ, εἶναι αὐτό, ὅπερ γίνεται ἤδη διὰ τοῦ ἀπὸ 27 8βρίου 1892 Β. Διατάγματος, καθ' ὃ ἐπιτρέπεται εἰς πάντα τὰ ἰδιωτικὰ καταστήματα νὰ μορφώνωσι διδασκαλίσσας. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θὰ εἴπωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν ἐν ἑπομένῳ φύλλῳ.

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

Συνεστήθη δημοδιδασκαλικὸς σύνδεσμος ἐν Ἀθήναις, οὗ πρόεδρος ἐγένετο ὁ κ. Πέτρος Παυλᾶτος, πρῶτος διδάσκαλος διατελέσας ἐν προτύποις σχολείοις προσηρτημένοις εἰς τὰ Διδασκαλεῖα Ἀθηνῶν καὶ Τριπόλεως, ὡς καὶ ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις τῆς πρωτευούσης. Ὅτι δὲ ἦτο ἀνάγκη στενοτέρας τῶν δημοδιδασκάλων συνδέσεως καὶ συνεννοήσεως καὶ ὁμοφώνου αὐτῶν ἐνεργείας, περὶ τούτου οὐδεὶς νομίζομεν ὑπάρχει ὁ ἀμφιβάλλων κατόπιν μάλιστα τῆς διοικητικῆς ἀκολασίας καὶ ἀκοσμίας, ἥτις ἀπό τινος χρόνου τελεῖται ἐν τῷ κλάδῳ τῆς δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Μάλιστα δὲ δραστηρίως ἐσχάτως ἐπεδιώκετο ἡ σύστασις παιδαγωγικῆς ἑταιρείας καὶ ἤρξατο νὰ γίνεται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συν-

έννόησις μεταξὺ τῶν κορυφαίων τῶν παρ' ἡμῖν παιδαγωγικῶν, ὅτε ἐγνώσθη ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις δημοδιδάσκαλοι συνῆλθον, ἵνα ἱδρύσωσι σωματεῖον, ὅπερ θὰ ἐπεδίωκεν τὴν ἕνωσιν τῶν δημοδιδασκάλων. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ὅτι οἱ δημοδιδάσκαλοι εἴτε οἴκοθεν εἴτε παρ' ἄλλων παρακινηθέντες συνῆλθον ἵνα ἀποτελέσωσι σωματεῖον καὶ σκεφθῶσι περὶ τοῦ ἔργου των καὶ τῆς καταστάσεώς των ἐθεωρήθη λίαν εὐχάριστον καὶ ἀφέθησαν ἀνενόχλητοι νὰ κανονίσωσι τὰ πράγματά των κατὰ τὰς ἀνάγκας των καὶ τὰς ἐπιθυμίας των. Δὲν ἠξεύρομεν δέ, ἂν ἡ ἀποστολὴ τοῦ σωματείου αὐτοῦ παρίσταται εἰς τὴν συνείδησιν πάντων τῶν ἑταίρων τοιαύτη, ὁποία πράγματι εἶναι. Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις κατέπεσε μέχρι τοῦ μηδενὸς καὶ ὁσημέραι χωρεῖ κατωτέρω! Ἄστεγος καὶ ῥακένδυτος καὶ λιμοκτονοῦσα δὲν ἀποσπᾷ οὐδὲ ἓν δάκρυ οὔτε παρὰ τῶν μεγάλων οὔτε παρὰ τῶν μικρῶν καὶ τὴν τοιαύτην ἀθλιότητα καλοῦσιν ἐκεῖνοι, οὓς ἡ πολιτεία ἔταξε προστάτας αὐτῆς, τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν! Καὶ κατήντησε νὰ θεωρῆται πρώτιστον καὶ ἐπεῖγον ζήτημα διὰ πάντα τῶν δημοδιδασκάλων φίλον, πῶς οὗτοι νὰ λαμβάνωσι τακτικὰ τὸν εὐτελῆ μισθόν των καὶ οὕτω σωθῶσι ἐκ τῆς πείνης!

Διδάσκαλος ἐκ Λακωνίας γράφει ἡμῖν· «Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἔχω νὰ λάβω μισθόν. Πῶς δὲν ἀποθνήσκω καὶ ἐγὼ ἐκπλήττομαι. Οἱ γονεῖς τῶν μαθητῶν ἐνόησαν οἴκοθεν τὴν δυστυχίαν μου καὶ μοῦ στέλλουν ἄρτον τακτικά. Ὁσάκις μαθητής μου μοὶ ἐγχειρίζει τὸ ψωμί, δὲν ἠξεύρω διατὶ αὐθορμήτως κλαίω καὶ οἱ μαθηταί μου δακρύουσι καὶ αὐτοὶ μαντεύοντες ἴσως τὴν δυστυχίαν μου. Πηγαίνω καὶ ἔρχομαι εἰς τὸ ταμεῖον, ἀλλ' ἐντάλματα δὲν ἦλθον. Γράφω εἰς τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ τοιαύτη διὰ τοὺς δημοδιδασκάλους φαίνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει. Συμβουλεύσατέ με τί νὰ κάμω. Ἠξεύρω τί θὰ μοῦ εἴπητε. Νὰ ἀποθάνω ἐκτελῶν τὸ καθῆκόν μου. Τοῦτο πράττω καὶ ὁ Θεὸς ἂς πράξῃ ὅτι θέλῃ. Μοὶ φαίνεται ὡς κατήντησαν τὰ πράγματα καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ παρῃτοῦντο ἐπισήμως οἱ διέποντες τὰ τῆς δημοτ. Ἐκπαιδεύσεως πάσης περὶ ἡμῶν φροντίδος καὶ νὰ ἄφινον τοὺς διδασκάλους καὶ τὰς οἰκογενείας νὰ συμφωνήσωσι τί πρέπει αὐτοὶ νὰ διδάσκωσι καὶ τίνα πρέπει αὐταὶ νὰ δίδωσι μισθὸν εἰς τὸν διδάσκαλον». Ἀκούετε, κύριοι διδάσκαλοι τῆς πρωτευούσης, τί πάσχουσιν οἱ συνάδελφοί σας ἐν ταῖς ἐπαρχίαις; Ὀκτὼ μηνῶν μισθοὶ καθυστεροῦνται αὐτῶν καὶ μετεβλήθησαν εἰς ἐπαίτας, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι τῆς πείνης! Ὁ νῦν προϊστάμενος τῆς δημοτ. ἐκπαιδεύσεως, ὅστις ὡς λέγει ἐσπούδαζεν ἐν Γερμανίᾳ ἀποκλειστικῶς διοργανισμοὺς ἐκπαιδευτικούς, εὑρέ που διοργανισμὸν νὰ καθυστερῆται ὁ μισθὸς τῶν διδασκάλων ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον! Ἐν Βερολίνῳ ὑπάρχει διαταγὴ οἱ δημοδιδάσκαλοι νὰ πληρώνωνται τὴν 29 ἑκάστου μηνὸς πρῶτοι πάντων τῶν ὑπαλλήλων! Ἀλλ' ἐκεῖ εἶναι οἱ προϊστάμενοι ἄνθρωποι καὶ μὲ ἀνθρωπίνην καρδίαν, ἐδῶ μᾶς διοικοῦν ἐπιδρομεῖς καὶ μᾶς μεταχειρίζονται ὡς αἰχμαλώτους μήτε τὸν Θεὸν φοβούμενοι μήτε τοὺς ἀνθρώπους αἰδούμενοι!

Διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ μεταβληθῇ ἡ διοίκησις τῶν δημοτ. σχολείων. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον καὶ κύριον τῆς εὐδοκιμήσεως τῶν σχολείων. Δεύτερον νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ διασώσεως τῆς ὑγείας τῶν μαθητῶν ἐν τοῖς σχολείοις, ἃ εἶναι πρὸς αἶσχος καὶ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων τὰ ἐλεεινότερα καὶ ἀπανθρωπότερα κτίρια ἑκάστης κοινότητος, εἶναι ἡ διαρκῶς λειτουργοῦσα λαιμητόμος κατὰ τῶν ἀθώων πλασμάτων, κατὰ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους ἡμῶν! Τρίτη φροντὶς εἶναι νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τοῦ συστήματος τῆς διδασκαλίας. Τὰ Διδασκαλεῖα λειτουργοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1878, ἐν τούτοις τὰ τρία τέταρτα ὅλων τῶν δημοτ. σχολείων τῆς Ἑλλάδος, ἵνα μὴ εἴπωμεν περισσότερα, μένουσιν ἀμέτοχα ἐντελῶς τοῦ πνεύματος τῆς νέας παιδαγωγικῆς! Τὸ μηχανικὸν σύστημα τοῦ ἀοιδίμου Ἰ. Κοκκώνη ζῇ καὶ θριαμβεύει, βιβλιάρια ὑπηρετικὰ τοῦ συστήματος ἐκείνου ἐξετάφησαν καὶ λαμβάνουσι κυκλοφορίαν ὑπὸ τῶν θιασωτῶν τοῦ συστήματος ἐκείνου, οἵτινες παρασυρθέντες ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ ῥεύματος τῆς παιδαγωγικῆς μεταρρυθμίσεως κατὰ τὰ ἔτη 1878—1882 ὑπεκρίθησαν φιλίαν καὶ ἐνθουσιασμόν, ἵνα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο ἐργάζωνται συμφώνως πρὸς τὰς παλαιάς των ἕξεις τυφλοῦντες καὶ τυφλούμενοι. Τὰ Διδασκαλεῖα ἕνεκα τῆς εἰσχωρήσεως καὶ ἐκεῖ τῆς κατ' εὐφημισμὸν λεγομένης πολιτικῆς, ἥτις ἀκολασταίνουσα μεταβάλλει κατ' ἔτος καὶ πρόσωπα καὶ πράγματα, μάλιστα δὲ ὁσάκις συμπέσῃ νὰ διευθύνῃ τὰ τῆς δημοτ. ἐκπαιδεύσεως ὁ κ. Παπαμάρκου, οὗ ὁ προρισμὸς εἶναι ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ ἀποσύνθεσις, ὁσημέραι καταπίπτουν εἰς τὰ ὄμματα τῆς κοινωνίας καὶ τὸ χείριστον καὶ εἰς τὰ ὄμματα τῶν μαθητῶν καὶ ἀδυνατοῦσι νὰ στείλωσιν εἰς τὸν κόσμον διδασκάλους ἐνθουσιώδεις καὶ φίλους τῆς ἀληθείας ἀκάμπτους καὶ τοῦ καθήκοντος. Πολλοὶ δυστυχεῖς τῶν νέων τούτων διδασκάλων, τῶν φωστήρων τούτων τοῦ λαοῦ, ἀπεγοητεύθησαν ἐν τῷ ἐπιπόνῳ ἔργῳ των καὶ τρέπονται τὴν ῥᾳδίαν ὁδὸν τῆς διδασκαλίας, ἀφ' οὗ βλέπωσι ὅτι ἐξ ἴσου τιμᾶται καὶ ἀνταμείβεται καὶ ὁ πολλὰ καὶ ὁ οὐδὲν ἐργασάμενος. Διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται καθῆκον νὰ ἀντεπεξέλθωμεν πάντες κατὰ τῆς σαπρᾶς ταύτης καταστάσεως, νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῆς πολιτικῆς ἀστοργίας, ἥτις ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ἐργάτας τῆς λαϊκῆς ἐκπαιδεύσεως τὸν διὰ τῆς πείνης

θάνατον, νὰ διαφωτίσωμεν τὴν κοινωνίαν νὰ μὴ ἀνέχεται τὰ τέκνα αὐτῆς νὰ μαραίνωνται καὶ ἀποθνήσκωσιν ἐν τοῖς νοσεροῖς οἰκήμασι τοῖς προωρισμένοις διὰ σχολεῖα, νὰ καυτηριάσωμεν καὶ προκαλέσωμεν δικαίαν τιμωρίαν τῶν ῥαθύμων διδασκάλων, νὰ συντελέσωμεν νὰ ἀπομακρυνθῶσι τῆς ὑπηρεσίας οἱ διδάσκαλοι οἱ μηδὲν ἐννοοῦντες καὶ ἀνίκανοι διὰ πᾶσαν διδασκαλίαν. Νὰ ἐργασθῶμεν νὰ φωτίσωμεν τὸ νομοθετικὸν σῶμα περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν δημοτ. σχολείων καὶ νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς μέτρα, ἃ ἀντιστρατεύονται ἄντικρυς εἰς τὸν προορισμὸν τῶν σχολείων καὶ νοθεύουσι τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῆς παιδαγωγικῆς· νὰ ἐνεργήσωμεν δὲ νὰ ληφθῇ νομοθετικὴ πρόνοια περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν διδασκάλων ἀπὸ τὰς παύσεις καὶ μεταθέσεις, περὶ ἐπαρκοῦς ἀμοιβῆς αὐτῶν, ἵνα ζῶσιν ὡς ἄνθρωποι καὶ περὶ μυρίων ἄλλων, ἅτινα ἐξασφαλίζουσι κανονικὴν λειτουργίαν τῶν σχολείων. Τοιαύτην ἡμεῖς ἐννοοῦμεν τὴν ἀποστολὴν μιᾶς παιδαγωγικῆς ἑταιρείας. Θὰ δυνηθῇ ἆρά γε ὁ σύνδεσμος αὐτὸς νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τοιαύτας ἀπαιτήσεις; Βεβαίως εἶναι πρόωρον νὰ ἀποφανθῇ τίς τι περὶ τούτου. Ἐν δὲ γεγονὸς ὅμως μᾶς κάμνει νὰ ἀμφιβάλλωμεν περὶ τούτου. Ἀνεκοινώθη ἡμῖν ὅτι ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 29 Νοεμβρίου ἡ συνέλευσις τῶν δημοδιδασκάλων διὰ ψηφοφορίας ἀπεφάνθη ὅτι οἱ δημοδιδάσκαλοι μόνοι εἶναι αὐτάρκεις νὰ ἐργασθῶσι καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ γίνωσιν μέλη τοῦ συνδέσμου των οἱ ἔχοντες ἀνωτέραν παίδευσιν αὐτῶν, οἷοι εἶναι οἱ Διευθυνταὶ τῶν Διδασκαλείων καὶ ἄλλοι λόγιοι ἄνδρες διαφέροντες διὰ τὴν παιδείαν καὶ διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς δημοτ. ἐκαιδεύσεως ζῆλόν των. Τοιαύτη ἀπόφασις δεικνύει ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις δημοδιδάσκαλοι δὲν ἐκτιμῶσιν ἐπαρκῶς τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς τοῦ συνασπισμοῦ αὐτῶν, εἶναι δὲ καὶ ἀσέβεια πρὸς τοὺς προμάχους καὶ διατυπωτὰς τῆς νεωτέρας παρ' ἡμῖν παιδαγωγικῆς, ὧν οἱ κύριοι οὗτοι διδάσκαλοι ὑπῆρξαν μαθηταί. Μάλιστα δὲ εἷς τῶν κυρίων δημοδιδασκάλων, ὅστις κατορθώνει νὰ εἶναι θερμὸς ὁπαδὸς ὅλων τῶν παιδαγωγικῶν συστημάτων, ὅσον ἀντίθετα ταῦτα καὶ ἂν ὦσι, δὲν ἐδίστασε νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ δημοδιδάλοι εἶναι αὐτάρκεις ἀκόμη καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν περιοδικῶν συγγραμμάτων· διότι καὶ αὐτοὶ δύνανται νὰ ἀρυσθῶσιν ἐκ τῶν αὐτῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἀρύονται καὶ οἱ παιδαγωγικοί!! Ὁ κύριος οὗτος σοφὸς, εἰ καὶ ὑπερέβη τὸ 40 δὲν ἔλαβε μέχρι τοῦδε τὴν γραφίδα νὰ ἀρθρώσῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου δύο λέξεις καὶ νὰ ἴδωμεν τὴν πηγὴν ἢ τὰς πηγὰς αὐτοῦ. Ἂν δὲ νομίζῃ ὅτι τὸ νὰ ἠξεύρῃ τις δύο Γαλλικὰ εἶναι κάτοχος τῶν μυστηρίων τῆς ἐπιστήμης, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἠξεύρει ποῦ εὑρίσκεται. Ἡ αὐτάρκεια αὕτη τοῦ συνδέσμου μὲ πείθει ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ μεγάλα πράγματα νὰ κατορθώσῃ! Εὔχομαι νὰ εὑρεθῶ ὡς πρὸς τοῦτο ἠπατημένος. Τὸ κατ' ἐμὲ θὰ παράσχω αὐτῷ ἔκθυμον ὑποστήριξιν· διότι ἐκτιμῶ τὴν ἰδέαν τὴν εὐγενῆ τῆς ἀνορθώσεως τῆς παιδείας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν κλίνω εὐσεβάστως τὴν κεφαλήν. Τὸ ἔδαφος τῆς δημοτ. ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἀρκετὰ εὐρὺ καὶ ἐντελῶς χέρσον παρ' ἡμῖν, ὥστε νὰ δύνανται πολλοὶ ἔστω καὶ διαφόρους διευθύνσεις ἀκολουθοῦντες τελεσφόρως νὰ ἐργασθῶσι. Καὶ διὰ τοῦτο εὐφροσύνως βλέπομεν πᾶσαν πρὸς διόρθωσιν τῶν πραγμάτων ἐργασίαν. Ἰδιαιτέρως δὲ συγχαίρω τὸν κ. Πέτρον Παυλᾶτον, τὸν παλαιόν μου συνεργάτην ἐν τῷ προτύπῳ σχολείῳ τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τὴν πρωτοβουλίαν του εἰς τὸν σχηματισμὸν συνδέσμου τῶν δημοδιδασκάλων. Εὔχομαι νὰ δυνηθῇ νὰ ὑπερπηδήσῃ ὁ σύνδεσμος ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ τὰς δυσχερείας, αἵτινες ἄλλαι μὲν φύσει ἐνυπάρχουσι, ἄλλαι δὲ παρεμβάλλονται ἔξωθεν αὐτῷ καὶ νὰ κατορθώσῃ μεγάλα ὑπὲρ τῶν σχολειων καὶ τῶν διδασκάλων.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΩΣ ΦΥΛΛΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

Παρακαλοῦμεν τοὺς φίλους διδασκάλους νὰ ἐπισπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὴν συνδρομήν των εἰς τὴν «Ἐκπαιδευσιν», ἧς ἰσχύς της εἶναι ἡ ἀγάπη τῶν διδασκάλων καὶ ἡ πληρωμὴ τῆς συνδρομῆς. Ἡ «Ἐκπαίδευσις» κατώρθωσεν ἐν βραχεῖ χρόνῳ μεγάλα πράγματα διαφωτίσασα σπουδαιότατα ζητήματα καὶ προλαβοῦσα καιριώτατον κτύπημα κατὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅπερ ὀλίγον ἔλειψε νὰ συντελεσθῇ. Οἱ κίνδυνοι πάντες δὲν παρῆλθον, ὀπίσω εἶναι μεγαλείτερα δεινά, ἃ πρέπει ἐπίσης νὰ προληφθῶσι. Τὸ μόνον ὄργανον τῶν ἐνεργειῶν ὑπὲρ τῶν σχολείων καὶ τῶν διδασκάλων εἶναι ἡ «Ἐκπαίδευσις», ἥτις πρέπει ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ συντηρηθῇ. Οἱ διδάσκαλοι, ὅσοι δὲν ἐπλήρωσαν, πρέπει νὰ ἐννοήσωσι τοῦτο καὶ νὰ πεισθῶσιν ὅτι ἡ συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς «Ἐκπαιδεύσεως» εἶναι συνδρομὴ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῶν δημοδιδασκάλων. Ἡ ἔλλειψις πάσης συνηγορίας καὶ ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ ἔρριψε τοὺς διδασκάλους εἰς τὴν ἐσχάτην ταπείνωσιν. Ὁ κόσμος ὁ πλεῖστος ἀγνοεῖ αὐτῶν τὰ παθήματα. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ὑπερασπισθῆτε τὰ δίκαιά σας, νὰ μὴ ἐπιτρέπητε ἄνευ λόγου νὰ σᾶς παύσουν, νὰ σᾶς μεταθέτουν. Οἱ κύριοι ὑπουργοὶ ἐνεργοῦν κατ' ἐντολὴν τῆς πολιτείας, ἡ δὲ ἰδέα τῆς εὐνόμου πολιτείας ἀποτροπιάζεται τοιαῦτα ἔργα. Διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν δύο καὶ τρία φύλλα νὰ ὑπερασπίζωνται τὰ δικαιώματά σας Φαίνεται ὅμως ὅτι πολλοὶ τῶν δημοδιδασκάλων ἐξωκειώθησαν μὲ τὸν βίον αὐτῶν καὶ νομίζουν ὅτι ὡς δημοδιδάσκαλοι δὲν εἶναι ἄξιοι κρείττονος τύχης. Ἡ ἰδέα αὕτη καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη βλάπτει καιρίως τὸν δημοδιδασκαλικὸν κλάδον. Οἱ δημοδιδάσκαλοι τοῦ λαοῦ εἶναι οἱ σκαπανεῖς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὡς τοιοῦτοι δικαιοῦνται νὰ ἀπολαύουν παρὰ τῶν ἀνθρώπων μεγάλης τιμῆς ἐκδηλουμένης παντοιοτρόπως. Καιρὸς εἶναι νὰ ἀνυψωθοῦν οἱ διδάσκαλοι εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κόσμου. Οἱ δημοδιδάσκαλοι εἶναι σήμερον ἄνδρες εὐπαίδευτοι καὶ ἄξιοι πάσης τιμῆς, πᾶσα δὲ πολιτεία κακῶς πρὸς τοὺς καλοὺς διδασκάλους φερομένη καταισχύνει ἑαυτὴν καὶ τοῦτο πρέπει καὶ αὐτὴ ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοήσῃ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 3039· —1892